6.Shynkaruk, O. A. (2023). Formuvannia ekosystemy kibersportu yak suchasnoho yavyshcha sportu, kultury ta osvity [Formation of the esports ecosystem as a modern phenomenon of sport, culture and education]. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. 2023; 2: 15–22. DOI: https://doi.org/10.32540/2071-1476-2023-1-251 [in Ukrainian].

7.Taylor, T. L. (2012). Raising the Stakes: E-Sports and the Professionalization of Computer Gaming. Cambridge, MA: MIT Press. 296 p. DOI: https://doi.org/10.7551/mitpress/8624.001.0001

8.Johnson, T., DiFrancisco-Donoghue, J., Balentine, J. (2024). Conditioning for Esports: A Guide to Training and Performance. Champaign: Human Kinetics. 320 p. ISBN: 9781718207479.

9.Mansurali, A., Jeyanthi, P. M., Hack-Polay, D., Mahmoud, A. B. (2024). Sports Analytics: Data-Driven Sports and Decision Intelligence. Cham: Springer. 238 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-63573-1

10. Mobalytics. Available at: https://mobalytics.gg/ (accessed 25 April 2026).

11. Tracker Network (Tracker.gg). Available at: https://tracker.gg/ (accessed 24 April 2026).

12. Aim Lab. Available at: https://aimlabs.com/ (accessed 24 April 2026).

13. Discord. Available at: https://discord.com/ (accessed 25 April 2026).

14. TeamSpeak. Available at: https://www.teamspeak.com/en/ (accessed 24 April 2026).

15. OBS Studio. Available at: https://obsproject.com/ (accessed 24 April 2026).

16. Notion. Available at: https://www.notion.com/ (accessed 25 April 2026).

17. NVIDIA. ShadowPlay (GeForce Experience). Available at: https://www.nvidia.com/de-at/geforce/geforce-experience/shadowplay/ (accessed 24 April 2026).

Стаття надішла до редакції / Received 22.07.2026
Прийнята до друку / Accepted 07.08.2026
Опубліковано / Published 26.08.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.08(208).07
УДК 794.3

Губарєв І.В
професор кафедри фізичної культури і спорту,
к.т.н., Заслужений тренер України,
Дніпровський державний технічний університет,
м.Кам'янське
https://orcid.org/0000-0001-7789-0441
Донченко С.П.
професор, доктор історичних наук,
Дніпровський державний технічний університет,
м.Кам'янське
https://orcid.org/0000-0002-6112-0802
Квітка-Єжова Л.П.
спортсменка першого розряду з шашок,
здобувач вищої освіти,
Дніпровський державний технічний університет
м.Кам'янське
https://orcid.org/0009-0001-1461-9395

ВСТУП ДО СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІ МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті досліджено теоретико-організаційні засади функціонування та взаємодії спортивних громадських організацій в Україні. Проаналізовано класичну вертикальну ієрархію взаємодії між Міністерством молоді та спорту України, національною федерацією, регіональними підрозділами та низовими ланками (клубами, ДЮСШ). Особливу увагу приділено новітньому історичному етапу розвитку вітчизняного спорту в умовах повномасштабного вторгнення (з 2022 р.). Висвітлено вимушену зміну географії змагань із перенесенням центрів шашкового життя у безпечніші регіони, впровадження онлайн-платформ для тренувань і турнірів, а також процеси адаптації до блекаутів та кадрового дефіциту через міграцію й мобілізацію. Розглянуто трансформацію функцій спортивних організацій, які, окрім тренувально-змагальної діяльності , інтегрували у свою роботу соціально-психологічну адаптацію ВПО, реабілітацію поранених військових та масштабний дитячий волонтерський рух задля збору коштів на потреби ЗСУ. Обґрунтовано, що для підвищення ефективності українського спорту на міжнародній арені та подолання внутрішніх криз необхідна децентралізація управління, розширення автономії місцевих осередків та консолідація зусиль незалежних спортивних ГО.

Ключові слова: *історія спорту, спортивні громадські організації, шашковий спорт, волонтерський рух, децентралізація управління, воєнний стан.*

Igor Hubariev, Svetlana Donchenko, Lyubov Kvitka-Yezhova Introduction to Sports Specialization: Historical Experience and Modern Models of Interaction Between Public Organizations in the Field of Physical Culture and

Sports.*The article examines the theoretical and organizational principles of the functioning and interaction of sports public organizations in Ukraine. The classical vertical hierarchy of interaction between the Ministry of Youth and Sports of Ukraine, the national federation, regional branches, and grassroots links (clubs, youth sports schools) is analyzed. Special attention is paid to the newest historical stage of domestic sports development under the conditions of the full-scale invasion (since 2022). The forced change in the geography of competitions with the relocation of draughts life centers to safer regions (in particular, the experience of Kamianske), the introduction of online platforms for training and tournaments, as well as processes of adaptation to blackouts and staff shortages due to migration and mobilization are highlighted.*

The transformation of the functions of sports organizations is considered, which, in addition to training and competition activities, integrated socio-psychological adaptation of IDPs, rehabilitation of wounded military personnel, and a large-scale children's volunteer movement "We Play – We Help" to raise funds for the needs of the Armed Forces of Ukraine into their work. It is substantiated that to increase the efficiency of Ukrainian sport on the international arena and overcome internal crises, decentralization of management, expansion of the autonomy of local branches, and consolidation of efforts of independent sports NGOs are necessary. The materials of the article are of practical importance for the formation of professional competencies of future managers and coaches in the field of physical culture and sports.

Keywords: *history of sports, sports public organizations, draughts sport, volunteer movement, management decentralization, martial law.*

Вступ. Сьогодні вітчизняна система фізичної культури і спорту переживає унікальний та надскладний історичний етап, зумовлений тривалим воєнним станом (з 2022 р., а правильніше з 2014 р.). Пов'язана з цим руйнація інфраструктури, вимушена міграція провідних тренерів та спортсменів, мобілізаційні процеси, постійні безпекові загрози та блекаути поставили під загрозу існування багатьох видів спорту.

Традиційна вертикальна ієрархія взаємодії між Міністерством молоді та спорту України, національними федераціями та регіональними підрозділами в цих екстремальних умовах потребує серйозного переосмислення. Життєздатність спорту на місцях почала залежати не від директив «згори», а від автономії, гнучкості та мобілізаційного потенціалу локальних самостійних громадських організацій та клубів.

Особливості актуальності полягають в аналізі діяльності шашкових федерацій України (зокрема, міст Києва та Кам'янського), які у воєнний період демонструють унікальні приклади стійкості: від перенесення центрів змагальної діяльності у безпечніші регіони та впровадження онлайн-технологій до повної трансформації функцій спорту. Спорт перестав бути суто «тренувально-змагальним» процесом, інтегрувавши в себе потужну волонтерську складову (рух «Граємо – допомагаємо»), соціальну адаптацію внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та психологічну реабілітацію військовослужбовців.

Дослідження цього живого історичного та організаційного досвіду є критично важливим кейсом для студентів спеціальності фізична культура і спорт, оскільки воно наочно демонструє особливості управління галуззю в умовах кризових викликів. Питання правового регулювання та загальних засад взаємодії органів державної влади з неурядовими організаціями досліджували такі науковці, як Ю.П.Битяк, С.Г.Серьогіна та Л.М.Усаченко [1; 11; 12]. Особливості історичного розвитку регіонального спортивного руху та специфіку функціонування локальних осередків (на прикладі м. Кам'янське) детально висвітлено у монографіях І.В.Губарєва [3;10].

Шляхи консолідації та практичної взаємодії громадських організацій спортивної спрямованості в сучасних умовах окреслено у працях І.Губарєва, Л.Сорокіної та Л.Квітки-Єжової [2; 7]. Водночас, комплекс проблем, із якими зіштовхуються регіональні громадські організації в умовах браку фінансування та організаційної кризи, піднімає у своїх аналітичних матеріалах Р.Повзих [8].

В наукових працях Імас Є.В., Борисової О.В. вказуються напрями модернізації системи управління та фінансування спорту в Україні [6].

Незважаючи на наявність теоретичних праць із менеджменту та історії фізичної культури, поза увагою дослідників залишається комплексний аналіз практичної трансформації взаємодії між національними федераціями та самостійними місцевими спортивними організаціями під час повномасштабної війни. Існує гостра потреба в науковому осмисленні процесів децентралізації управлінських функцій та вивченні новітніх соціокультурних феноменів — таких як дитячий спортивний волонтерський рух та використання інтелектуальних видів спорту для реабілітації ветеранів ЗСУ та ВПО в реаліях сьогодення.

Постановка задачі: провести теоретичний аналіз нормативно-правової та організаційної взаємодії спортивних громадських організацій України на засадах ієрархічності та партнерства, дослідити процеси трансформації, адаптації та виживання спорту (на прикладі шашкового спорту міст Києва та Кам'янського) у період воєнного стану, обґрунтувати модель децентралізації управління всеукраїнськими спортивними федераціями шляхом розширення автономії місцевих осередків і консолідації зусиль самостійних організацій задля збереження й розвитку спортивного потенціалу нації.

Мета статті: дослідити ієрархічну та партнерську структуру взаємодії між національними, регіональними та самостійними спортивними громадськими організаціями в Україні, виявити ключові проблеми їхньої консолідації та на прикладі сучасного досвіду шашкістів продемонструвати майбутнім фахівцям з фізичної культури і спорту особливості управління галуззю в екстремальних умовах.

Об'єкт дослідження: система взаємодії та управління спортивними громадськими організаціями України в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження: особливості адаптації, децентралізації та реалізації соціокультурних функцій шашковими громадськими організаціями міст Києва та Кам'янського в контексті фахової підготовки студентів спеціальності фізична культура і спорт.

Методи дослідження. Під час дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів: *теоретичні* (аналіз нормативно-правової бази та наукової літератури, системно-структурний аналіз для дослідження управлінської вертикалі спортивних ГО, моделювання процесів децентралізації); *історичні* (історико-хронологічний та ретроспективний методи для фіксації новітніх змін у спорті з 2022 р.); *емпіричні* (метод кейс-стаді для вивчення досвіду шашкових організацій Києва та Кам'янського, порівняльний аналіз їхньої діяльності, контент-аналіз медіаматеріалів щодо волонтерського руху «Граємо – допомагаємо»).

Результати дослідження: На сьогодні чинне законодавство України дозволяє існування багатьох громадських організацій (ГО) в одній сфері, тому в межах одного виду спорту їх взаємодія в основному будується на принципах ієрархічності, партнерства та спеціалізації [9].

Найбільш розповсюджена форма співпраці ГО є вертикальна взаємодія (ієрархія), де "центром тяжіння" виступає Всеукраїнська громадська організація (федерація), яка має статус національної, та представляє вид спорту на міжнародному (на прикладі шашкового спорту: Всесвітня міжнародна федерація шашок (FMJD)) та державному рівнях (взаємодія з Міністерством молоді та спорту України). З діючою в межах країни Національною федерацією шашок комплексно взаємодіє Міністерство молоді і спорту України, яке надає федерації в установленому порядку державну підтримку, залучаючи її до виконання державних програм і заходів з питань розвитку шашкового спорту в межах країни [9].

У межах області діють обласні осередки національної федерації або відокремлені регіональні підрозділи, які забезпечують проведення чемпіонатів на рівні області та міст здійснюючи відбір спортсменів до збірних команд [2;3]. Низовою ланкою, яка безпосередньо працює зі спортсменами та тренерами, виступають спортивні клуби та дитячо-юнацькі спортивні школи, які взаємодіють у структурі через членство в обласних або місцевих організаціях. Саме на долю обласних та місцевих федерацій припадає основна робота з популяризації шашок в обласних центрах та в містах, шо вимагає від них проведення місцевих змагань, укладання угод про співпрацю з місцевими органами державної влади, пошук спонсорів, відстоювання інтересів спортсменів своєї місцевості, взаємодію з фізкультурно-спортивними товариствами, спортивними клубами, колективами фізичної культури [11].

Звісно основною проблемою, з якою стикається шашковий спорт, як, напевно, і будь-який інший – є брак коштів. Державне фінансування шашкового спорту не покриває видатків спортсменів на участь у змаганнях, особливо це стосується міжнародних змагань. Отже, яким би талановитим не був спортсмен, відсутність у нього фінансової спроможності оплатити свою участь у змаганнях, не дає йому можливості заявити про себе на міжнародній арені, а іноді навіть і на всеукраїнському рівні. Дуже часто талановиті юні спортсмени так і не досягають високого рівня майстерності та світових результатів саме через брак коштів. Розчарування неможливістю взяти участь у змаганнях, призводить до того, що талановиті діти йдуть зі спорту взагалі або переходять у більш цікаві спонсорам види спорту. Головною метою і спортсменів, і тренерів, і федерацій стає залучення спонсорів та меценатів, що не завжди можливо в умовах нашого сьогодення.

З початком повномасштабного вторгнення діяльність багатьох спортивних організацій перестала бути суто "тренувально-змагальною". Головним пріоритетом на місцях стало забезпечення безпеки учасників всіляких спортивних заходів, що передбачає проведення їх виключно у приміщеннях з облаштованими укриттями та розробку протоколів дій під час повітряних тривог [4]. Також місцеві федерації взяли на себе роботу з психологічного розвантаження та соціальної адаптації для ВПО (внутрішньо переміщених осіб) [14]. Багато ГО інтегрували збір коштів на потреби ЗСУ або допомогу постраждалим членам спільноти безпосередньо у свою спортивну діяльність.

Унікальні переваги в цьому напрямку продемонстрували шашкові місцеві федерації, які дозволили виду спорту функціонувати навіть у надскладних умовах. Через різну безпекову ситуацію в обласних центрах (Херсон, Вінниця, Дніпро, Запоріжжя) з лютого 2022 року виникла складність в проведенні очних чемпіонатів України. Центрами шашкового життя в цей період стають більш безпечні західні та центральні області країни: Київ, Івано-Франківськ, Львівська область та місто не обласного значення Кам'янське (Дніпропетровська область) (табл. 1).

Варто відмітити, що національна федерація шашок втративши можливість проводити роботу з організації змагань через налагоджену систему обласних осередків, несподівано змінює своє бачення на існуючі в країні незалежні громадські організації шашкового напрямку та вишукує корисні можливості контактування з ними. До взаємодії намагаються залучити потужні шашкові школи міст Києва та Кам'янського. Якщо до воєнного стану, проведення змагань всеукраїнського рівня у Кам'янському, не дивлячись на його розвинену шашкову інфраструктуру, було завжди за залишковим принципом, то в важкий для країни час місто стає центром проведення змагань найвищого рівня серед чоловіків та жінок. Саме тут в цей період пройшли незабутні фінали чемпіонатів України з шашок-64 та шашок-100, Кубки України з шашок-64, чемпіонати України з чекерсу, та з шашок-64 та 100 серед ветеранів (табл. 1).

Виїзд провідних тренерів та спортсменів за кордон, а також мобілізація частини активу до лав ЗСУ в цей час вимагає від національної федерації пошуку нових форм управління розвитком шашкового спорту: проведення деяких шашкових турнірів перенесли в онлайн-площину (платформи PlayOK, Lidraughts тощо), що на деякий час дозволило зберігати зв'язок між гравцями, які виїхали за кордон або перебувають у зоні бойових дій [5; 13].

Таблиця 1

Спроможність шашкових федерацій у проведенні змагань всеукраїнського значення під час воєнного стану на Україні

Інформація щодо змагань у період воєнного стану	Місто де проводилися змагання з шашок всеукраїнського значення			
	Київ	Івано-Франківськ	Львівська область	Кам'янське
Кількість змагань	2	9	3	7
Вид заходу	1.Дитяча шашкова ліга (шашки-64) I етап: 03.03.2024 2 етап: 19.05.2024 3 етап: 13.09.2024 4 етап: 09.11.2024 Фінал: 25.01.25 2.Дитяча шашкова ліга (шашки-64) 1 етап: 05.04.2025 2 етап: 07.06.2025 3 етап: 04.10.2025 4 етап: 06.12.2025 Фінал: 07.02.26	1.Чемпіонат України з шашок-100 серед молоді 23.06.-29.06.2023 м.Івано-Франківськ 2.Чемпіонат України з шашок-64 серед молоді 20.11.-26.11.2023 м.Івано-Франківськ 3.Чемпіонат України з шашок-100 серед чоловіків та жінок 27.11.-03.12.2023 м.Івано-Франківськ 4.Кубок України з шашок-100 серед чоловіків та жінок 01.04.-07.04.2024 м.Івано-Франківськ 5.Чемпіонат України з шашок-100 серед молоді 20.06.-27.06.2024 м.Івано-Франківськ 6.Чемпіонат України з шашок-64 серед молоді 23.03.-30.03.2025 м.Івано-Франківськ 7.Кубок України з шашок-100 серед чоловіків та жінок 11.04.-18.04.2025 м.Івано-Франківськ 8.Чемпіонат України з шашок-100 серед молоді 22.06.-29.06.2025 м.Івано -Франківськ 9.Чемпіонат України з шашок-100 серед чоловіків та жінок 14.12.-21.12.2025 м.Івано -Франківськ	1.Дитячий командний турнір «Диво шашки у сніжних Карпатах» 08.01.-12.01.2024 м. Турка 2.Чемпіонат України з шашок-64 серед молоді 23.11.-30.11.2024 м.Яворів 3.Дитячий командний турнір «Диво шашки у сніжних Карпатах» 08.01.-12.01.2025 м. Турка	1.Чемпіонат України з шашок (чекерс) серед чоловіків, жінок та юніорів 02.11.-07.11.2023 м.Кам'янське 2.Чемпіонат України з шашок-64 серед чоловіків та жінок 07.11.-14.11.2023 м.Кам'янське 3.Чемпіонат України з шашок-100 та шашок-64 серед ветеранів (чоловіки та жінки) 04.12.-13.12.2023 м.Кам'янське 4.Кубок України з шашок-64 серед чоловіків та жінок 19.02.-25.02.2024 м.Кам'янське 5.Чемпіонат України з шашок-100 серед чоловіків та жінок 06.10.-13.10.2024 м.Кам'янське 6.Чемпіонат України з шашок-64 серед чоловіків та жінок 16.12.-23.12.2024 м.Кам'янське 7.Чемпіонат України з шашок-64 серед чоловіків та жінок 20.11.-27.11.2025 м.Кам'янське

Налагоджується співпраця з європейськими клубами для забезпечення тренувального процесу українських біженців, що дозволяє зберігати спортивний потенціал нації, в важкий період для країни ведеться активна боротьба за недопущення спортсменів з РФ та Білорусі до міжнародних змагань під егідою FMJD (Всесвітня федерація шашок) та EDC (Європейська конфедерація шашок).

Також проблемою, з якою на сьогодні зіштовхнувся шашковий спорт на національному рівні, на думку авторів роботи, є відсутність єднання існуючих самостійних шашкових громадських організацій з національною федерацією шашок, розбіжність цілей та методів їхньої роботи, брак довіри між їхніми лідерами, існування упередженого ставлення один до одного та поділ організацій на «своїх» та «інших», брак повної бази контактів організацій, що діють в країні [7].

Важливу роль у подоланні цього становища має відіграти саме Національна федерація шашок України, яка повинна працювати не тільки з власними територіальними та місцевими осередками, а й з іншими «самостійними» спортивними громадськими організаціями, що займаються розвитком шашок, з метою налагодження дружніх зв'язків та співпраці задля загальної мети – розвитку та популяризації шашкового спорту серед населення, враховуючи їх автономію. Національна федерація має стати своєрідною спілкою, об'єднавши різні громадські організації всіх рівнів, що зацікавлені у розвитку шашкового спорту, при цьому не зазіхаючи на їхню самостійність [2].

Щодо розвитку шашкового спорту, зокрема у м. Києві (де на сьогодні діє «самостійна» шашкова громадська організація), то у перші місяці війни Київ був пустий та безлюдний, ні про які турніри мови не могло й бути, багато спортсменів виїхало за кордон, проведення всіх спортивних заходів спочатку було під забороною, а зараз має підкорятися новим реаліям нашого життя – наявності укриттів, перериванням турнірів через повітряні тривоги, перенесенням або скасуванням турнірів на рівні міста за розпорядженнями Київської міської або військової держадміністрацій. Але як це не парадоксально, шашковий спорт за останні роки у місті Києві досяг великої

популярності, особливо серед дітей та військових. Спорт взагалі у воєнні часи набуває додаткових функцій: він стає засобом підтримки бойового духу, реабілітації, волонтерського руху.

На війні шашки стають засобом психологічного розвантаження. Українські військові у перервах мій бойовими завданнями грають у шашки, щоб відволіктися від важких думок (це підтверджується особистими та журналістськими світлинами).

Гра в шашки використовується у реабілітаційних програмах для поранених, зокрема у шпиталях та реабілітаційних центрах. Наприклад, київські шашкісти неодноразово передавали шашки військовим на фронт та пораненим бійцям у шпиталі. Крім того, проводяться шашкові турніри серед ветеранів та військовослужбовців. Шашки є певним засобом соціалізації не лише ветеранів, а й переселенців. Так, в Києві проводилися шашкові змагання серед внутрішньо переміщених осіб: Нікольської громади, Мелітополя та Маріуполя [7; 14].

Деякі місцеві шашкові ГО, на прикладі м.Кам'янське, стикаються з низкою специфічних викликів: під час повітряних тривог тренувальний процес не припиняється завдяки можливості проведення занять з шашок в найближчих бомбосховищах та укриттях; у період регулярних відключень електроенергії в Україні використані ефективні рішення з успішної адаптації до блекаутів. Для безперервного проведення турнірів та тренувальних занять українських дітей з Кам'янського у темряві у залах використані потужні LED-лампи та акумуляторні ліхтарі (збір коштів та передачу засобів альтернативного живлення (павербанків, ліхтарів) для забезпечення тренувань забезпечив молодий польський спортсмен Хуго Франек (2011р.н., клуб UKS Roszada Lipno)).

Проведення змагань із шашок, спільних тренувальних та товариських онлайн-матчів на платформах (наприклад, lidraughts) **в умовах відсутності світла,** інтернет-зв'язку та міжнародна підтримка українських спортсменів яскраво продемонструвало стійкість спортивної спільноти.

Співпраця з європейськими клубами з забезпечення тренувального процесу українських спортсменів дозволила зберігати спортивний потенціал нації протягом тривалого періоду.

Однак основною проблемою на місцях став відтік юних талантів (міграція) за кордон, що звело нанівець багаторічну сумлінну працю багатьох тренерів, та психологічне виснаження спортсменів та тренерського складу, що залишився.

Головним поштовхом для популяризації шашкового спорту в м. Києві під час війни стала волонтерська ініціатива юних київських шашкістів по збору коштів для ЗСУ за допомогою гри в шашки.

Започаткувала цей волонтерський рух під назвою «Граємо – допомагаємо» 10-річна київська шашкістка Валерія Єжова. Дівчинка, яка в різні роки ставала чемпіонкою світу, Європи та України з шашок, виходила на вулиці Києва з шашковою дошкою та пропонувала всім охочим зіграти з нею в шашки. Але у неї була одна умова - якщо перехожий не зможе у неї виграти, має задонатити будь-яку посильну для нього суму на Збройні Сили України. Дорослі, не знаючи, що перед ними маленька чемпіонка світу, були впевнені у своїй перемозі та шикувалися у чергу. Так, юна киянка зібрала 220 тисяч грн. і передала їх у благодійні фонди та окремим бригадам та батальйонам. Цю благодійну ініціативу підхопили й інші юні шашкісти Києва: Андрій Дяченко, Лев Порецький, Тетяна Портянко та Даніїл Поплавський. Всі діти загалом зібрали та передали близько 600 тис. грн. Надихнувшись прикладом київських шашкістів, діти з інших міст: Харкова, Полтави та Кам'янського також почали збирати кошти для ЗСУ, граючи в шашки на вулицях своїх міст. Троє кам'янських спортсменів з шашок (Сич Т., Кривоніс М., Бердник М. (вихованці ДЮСШ №3)) стали теж грати на вулицях Кам'янського, аби зібрати гроші для ЗСУ. Спільними зусиллями, зігравши декілька сотень партій, їм вдалося зібрати 20 422 грн. Кошти діти перерахували для ремонту автомобіля, закупівлі кріплень для касок та для придбання дрона одному з підрозділів ЗСУ, у якому захищають нашу країну кам'янчани.

Дану волонтерську ініціативу широко висвітлювали засоби масової інформації як українські, так і міжнародні. Діти ставали гостями популярних ефірів, а відео як Валерія Єжова довела Сергія Притулу до сліз, витягнувши з маленького дитячого рюкзачка декілька десятків тисяч гривень, стало «вірусним». Багато українських зірок зіграли в шашки в рамках цього волонтерського руху.

Це призвело до популяризації шашок в м. Києві, багато дітей почали записуватися в шашкові секції та гуртки. Дитячі змагання стали багаточисельними і відкрили нових зірочок шашкового спорту не лише Києва, а й України. Шашки в Києві отримали «друге дихання».

Але шашковий спорт незалежних самостійних організацій міст Києва та Кам'янського є частиною всеукраїнського шашкового спорту і без повноцінного розвитку шашок на всеукраїнському рівні, шашки в цих містах не зможуть досягти того максимуму, до якого ми прагнемо.

Майбутнє шашкового спорту (як і будь-якого іншого), на підставі власного практичного досвіду роботи в місцевих федераціях та багаторічних спостережень, перш за все залежить від процесу децентралізації «влади» у Національній федерації та зменшенням тиску її «вертикалі» на організації територіального та місцевого значення, з визнанням їх автономної діяльності в межах національної федеративної структури.

Територіальні та місцеві федерації мають бути наділені більш широким спектром повноважень з боку Національної федерації та за її сприянням отримувати власні статути, що будуть регулювати їхні внутрішні повноваження та надавати можливість самим вирішувати певні питання, адже саме громадським організаціям, що безпосередньо займаються розвитком шашок на місцях, видніші шляхи вирішення проблем, що виникають практично кожного дня.

Висновок: Аналізуючи взаємозв'язки між різними громадськими організаціями шашкового спорту, можна зробити висновок, що наявність розгалуженої мережі та значної кількості громадських організацій, зацікавлених у розвитку шашок, також сприятливо відобразиться на розвитку і популяризації шашкового спорту в Україні.

Взаємодія та консолідація своїх можливостей між шашковими організаціями сприятиме національному розвитку шашкового спорту, обміну досвідом між федераціями, налагодженню дружніх відносин між спортсменами країни, що сприятливо відобразиться на представленні нашої країни на міжнародній спортивній арені під час їхніх спільних виступів за національну збірну [2].

Саме злагоджена та професійна робота місцевих федерацій у нелегкі часи війни дала змогу вистояти всьому шашковому спорту України та Національній федерації шашок в тому числі, оскільки багато членів Президії виїхало за кордон, зокрема і Президент Федерації. Шашковий спорт зміг адаптуватися до нових умов сучасного життя: федерації започатковують волонтерські рухи, залучають нових гравців серед військових, допомагають соціалізуватися внутрішньо переміщеним особам та підтримують ветеранів.

Звичайно в шашках, як і в будь-якому виді спорту, існує певна конкуренція між різними фізкультурно-спортивними товариствами, тренерськими школами та навіть областями, однак без консолідації та взаємодії різних громадських організацій розвиток шашок в Україні буде залишатися на низькому рівні. Адже лише об'єднавши знання та досвід різних шкіл, тренерів, спортсменів, шашковий спорт в Україні зможе вийти на новий, високий рівень розвитку.

Література

1. Битяк Ю.П. Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку : аналітичний огляд / Ю. П. Битяк та ін. Київ : Студія Колаж, 2009. 223 с.

2. Губарєв І., Сорокіна Л., Квітка-Єжова Л. Шляхи консолідації та взаємодії громадських організацій спортивної спрямованості. *Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (м. Кам'янське, 16–17 травня 2024 р.). Кам'янське, 2024.

3. Губарєв І. В. Кам'янське – шашкове місто: історичні факти та події : монографія. Кам'янське : ДДТУ, 2021. 160 с. URL: http://www.ukrbook.net › 2021 › L_k_17_2021 (дата звернення: 31.05.2026).

4. Дутчак М.В., Ткач О.В. Організаційно-управлінські засади діяльності громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості в період кризових станів. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. № 2. С. 45–54. DOI: https://doi.org/10.32540/2071-1476-2023-2-045

5. Забіяко Ю.О. Дистанційне навчання фізичній культурі в умовах воєнного стану. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023. Вип. 2 (160). С. 114–118. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).24

6. Імас Є.В., Борисова О.В. Напрями модернізації системи управління та фінансування спорту в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2018. Вип. 5. С. 44–48. URL: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/22372 (дата звернення: 31.05.2026).

7. Квітка-Єжова Л.П., Губарєв І.В., Сорокіна Л.М. Особливості діяльності громадських організацій спортивної спрямованості під час воєнного стану (на прикладі шашкового спорту). *Спорт: історія та сучасність : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції* (3 квітня 2025 року) / упоряд.: Е. Кузьменко, Є. Земляна, І. Фечко. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2025. С. 91–98. URL: https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25499/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80.%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%20%20%D0%A5.pdf (дата звернення: 31.05.2026).

8. Повзих Р. Вісім проблем регіональних громадських організацій. *VoxUkraine*. 2017. URL: https://voxukraine.org/visim-problem-regionalnih-gromads (дата звернення: 31.05.2026).

9. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17 (дата звернення: 31.05.2026).

10. П'ять незабутніх вражаючих подій Кам'янського : монографія / І. В. Губарєв, Л. Г. Бройтман. Кам'янське : ДДТУ, 2025. 158 с. URL: http://www.ukrbook.net/litopys/Knigki/2026/L_k_09_2026.pdf (дата звернення: 31.05.2026).

11. Серьогіна С. Г. Регіоналізм у політико-правовій практиці України. *Правові проблеми реформування регіональної влади : матеріали науково-практичної конференції* (м. Харків, 12 квітня 2002 р.) / НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування АпрН України. Харків, 2002. С. 16–20.

12. Усаченко Л. М. Основні аспекти, форми та напрями взаємодії органів державної влади з неурядовими організаціями. *Державне будівництво*. 2008. № 1. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008–1/doc/2/26.pdf (дата звернення: 31.05.2026).

13. Шанковський А. З., Грабчук А. Б., Хробатин І. Я. Розвиток комп'ютерних технологій у шахах. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. Вип. 3К (176). С. 508–511. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).114

14. Яньчук М., Марчик В. Особливості залучення різних груп населення до оздоровчого спорту в умовах воєнного стану. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. Вип. 3. С. 532–536. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).114

References

1.Bytiak, Yu. P., et al. (2009). *Instytutsijno-funktsionalna orhanizatsiia mistsevoi vlady v Ukraini: suchasnyj stan i perspektyvy rozvytku: analitychnyj ohliad* [Institutional and functional organization of local government in Ukraine: current state and development prospects: analytical review]. Studiia Kolazh.

2.Dutchak, M. V., & Tkach, O. V. (2023). Orhanizatsiino-upravlinski zasady diialnosti hromadskykh orhanizatsii fizkulturno-sportyvnoi spriamovanosti v period kryzovykh staniv [Organizational and managerial principles of activity of public organizations of physical culture and sports orientation in the period of crisis states]. *Sportyvnyj visnyk Prydniprovia* [Sports Bulletin of the Dnieper Region], (2), 45–54. DOI: https://doi.org/10.32540/2071-1476-2023-2-045

3.Hubariev, I., Sorokina, L., & Kvitka-Yezhova, L. (2024). Shliakhy konsolidatsii ta vzaiemodii hromadskykh orhanizatsii sportyvnoi spriamovanosti [Ways of consolidation and interaction of sports-oriented public organizations]. In *Materialy XI Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu* [Proceedings of the XI All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation] (Kamianske, May 16–17, 2024). DDTU. URL: http://eir.dstu.dp.ua/handle/123456789/6512 (дата звернення: 31.05.2026).

4.Hubariev, I. V. (2021). *Kamianske – shashkove misto: istorychni fakty ta podii: monohrafiia* [Kamianske – checkers city: historical facts and events: monograph]. DDTU. URL: http://www.ukrbook.net › 2021 › L_k_17_2021 (дата звернення: 31.05.2026).

5.Hubariev, I.V., & Broitman, L.H. (2025). *Piat nezabutnikh vrazhaiuchykh podii Kamianskoho: monohrafiia* [Five unforgettable impressive events of Kamianske: monograph]. DDTU. URL: http://www.ukrbook.net /litopys/Knigki/2026/L_k_09_2026.pdf (дата звернення: 31.05.2026).

6.Imas, Ye.V., & Borysova, O.V. (2018). Napriamy modernizatsii systemy upravlinnia ta finansuvannia sportu v Ukraini [Directions of modernization of the sports management and financing system in Ukraine]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)* [Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports)], (5), 44–48. URL: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/22372 (дата звернення: 31.05.2026).

7.Kvitka-Yezhova, L.P., Hubariev, I.V., & Sorokina, L.M. (2025). Osoblyvosti diialnosti hromadskykh orhanizatsii sportyvnoi spriamovanosti pid chas voiennoho stanu (na prykladi shashkovoho sportu) [Peculiarities of the activities of sports-oriented public organizations during martial law (on the example of checkers)]. In E. Kuzmenko, Ye. Zemliana, & I. Fechko (Eds.), *Sport: istoriia ta suchasnist: zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Sport: history and modernity: collection of materials of the II International scientific and practical conference] (Kyiv, April 3, 2025) (pp. 91–98). VPC "Kyivskyi universytet". URL: https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25499/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80.%20%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%20%20%D0%A5.pdf (дата звернення: 31.05.2026).

8.Povzykh, R. (2017). Visim problem rehionalnykh hromadskykh orhanizatsii [Eight problems of regional public organizations]. *VoxUkraine*. https: //voxukraine.org/visim-problem-regionalnih-gromads (дата звернення: 31.05.2026).

9.Pro hromadski obiednannia [On Public Associations], Law of Ukraine No. 4572-VI (2012). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine], 2013, (1), Art. 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17 (дата звернення: 31.05.2026).

10. Serohina, S. H. (2002). Rehionalizm u polityko-pravovii praktytsi Ukraini [Regionalism in political and legal practice of Ukraine]. In *Pravovi problemy reformuvannia rehionalnoi vlady: Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii* [Legal problems of reforming regional government: Proceedings of the scientific and practical conference] (Kharkiv, April 12, 2002) (pp. 16–20). NDI derzh. budivnytstva ta mistsevoho samovriaduvannia AprN Ukrainy.

11. Shankovskyi, A.Z., Hrabchuk, A.B., & Khrobatin, I.Ya. (2024). Rozvytok kompiuternykh tekhnolohii u shakhakh [Development of computer technologies in chess]. *Naukovyj chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)* [Scientific Journal of Ukrainian State University named after Mykhailo Dragomanov. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports)], 3K(176), 508–511. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).114

12. Usachenko, L.M. (2008). Osnovni aspekty, formy ta napriamy vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady z neuriadovymy orhanizatsiiamy [Main aspects, forms and directions of interaction between state authorities and non-governmental organizations]. *Derzhavne budivnytstvo* [State Building], (1). http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008–1/doc/2/26.pdf

13. Yanchuk, M., & Marchyk, V. (2024). Osoblyvosti zaluchennia riznykh hrup naselennia do ozdorovchoho sportu v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of involving various population groups in health-improving sports under martial law conditions]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)* [Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports)], (3), 532–536. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).114

14. Zabiiako, Yu.O. (2023). Dystantsiine navchannia fizychnii kulturi v umovakh voiennoho stanu [Remote physical education training under martial law]. *Naukovyj chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)* [Scientific Journal of Ukrainian State University named after Mykhailo Dragomanov. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (Physical Culture and Sports)], 2(160), 114–118. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15. 2023. 02(160).24

Стаття надійшла до редакції / Received 03.08.2026
Прийнята до друку / Accepted 17.08.2026
Опубліковано / Published 26.08.2026